

1952

A férfi éppen meghúzta az új ballon övét, amikor hallotta, hogy a gyerek nem akar vele menni. Azt se akarja, hogy ő várja délután. Az asszony halkán beszélt a lelkére, a fiú elszántan ellenkezett, a férfi csak egy-két nevet értett. De jól ismer-te ezeket a neveket. Érezte, hogy győz a felesége. Kicsit szokatlan volt a kabát. Nem szorított, csak szokatlan volt. Majd megszokja.

Most már tényleg elkésünk, csak annyira szólts hangosan, hogy a fiú és az anyja meghallhassa.

Tamáská!

Az asszony a gyerek után suttogott, nem lesz semmi baj. A baj szó már visszafulladt a gyöngé szájába, mintha a nő megérezte volna, nemcsak magát árulja el, de a gyereket is. A férfi szórakozottan nézte az ajtófélfát, rajta a vonások. Minden fenyőünnepen és születésnapon lemérték, mennyit nőtt. Tizenöt vonás, nem számolta meg, annyinak kellett lenni. A szoba félhomályából, hol az asszony feküdt, és ahonnan orvosság és fertőtlenítőszag kavargott elő, kilépett a gyerek. Fölnézett a férfira, váratlanul nyílt volt a tekintete.

A tornazsák, mutatta a férfi, a gyerek utánanyúlt. Táskája a hátán, a bőrcsat mellől kilógott a szalvéta, a férfi készítette a tízórait, amióta az asszony nem tudott fölkelni. Még beszólt a szobába, Irén dél körül jön. Nem kapott választ. Az orvosuk azt mondta, már ez is kisebb csoda. Hogy idáig eljutottak. A gyerek újra iskolába jár. Az orvos megígérte, hogy meg fogja érni a szünidő végét, úgy is lett. A bejárati ajtó előtt a férfi megállította a gyereket, akkurátusan végignézett rajta. Nincsen gyűrődés, nincsen folt. A cipő fényes feketére kefélve. A kongó lépcsőházban kétszer is köszöntek.

Jó reggelt kívánok.

Hallotta a hidrogénbombát?

Mit képzelnek ezek?!

Sebestyén elvtárs!

A férfi szorított kicsit a kezén, a gyerek rendre elkésett. Mintha az ő vékonyka visszhangja lenne. Nem baj, legalább köszön. Már megtanulta, hogy illik. Okos fiú, csak tornából most sem lesz jeles. Abból biztos nem, megmondta Dani bácsi, aki a háború előtt válogatott is volt. De nem kell féltetni. Fogta a kezét. Vagy egymás kezét fogták, két egyenrangú fél.

Hogy van a kedves felesége?

Köszönöm. Egyre jobban. Néhány nap és fölkelhet.

Mindig ezt mondd, mondta egy emelettel lejjebb a gyerek, éppen annál a zöldre festett, rézkilincses ajtónál, ami előtt soha nem szoktak beszélni. Oda olyanok járnak, akiket nem ismernek a házban.

Mit mondjak?

Az igazat. Azt kell mondani, nem?

De.

Az utcán a férfi sorolta az autók típusait. Elhagyták a trafikot, a tejboltot, ahol mindig álltak ketten-hárman, üvegből itták a tejet, kiflit ettek hozzá, ott már volt forgalom is. Ez Volga volt, az Tatra. Tudod, mi a Tatra? Már mondtad, apa. Egy hegy. Hegység. Mi a különbség? A hegység az sok hegy. Jól van, ügyes, leülhetsz, viccelt a férfi. A gyerek még csak el se mosolyodott. Néhány napja megkérdezte, meddig fekszik még az anyja. Nem fog fölkelni? Ez sajnos olyan betegség, hogy sokáig kell feküdni. Most már mindig ő, az apukája fogja iskolába kísérni? Egy ideig, mondta az apja. Amikor kezdődött az iskola, akkor is ezt mondtad. Valóban? Egyedül is tudna menni. Három sarok. Majd másodikban. Ha nagy harmadikos leszel, kisfiam. Az még háromnegyed év. Annyi. Holnap egyedül megyek. Nem, azt nem lehet. Csaknem szó szerint ez zajlott le tegnap is.

Nem is beszéltél a barátaidról. Mindig csak anyának mesélsz, váltott témát hirtelen a férfi, engedett a ballon csatján, nézett egy nagy fekete autó után, aztán rágyújtott.

Nem mondtam, hogy vannak.

Nem róluk beszéltél?

Kinek?

Anyának.

Mikor.

Amikor elindultunk.

De, róluk.

A gyerek felsorolt három nevet, ezeket emlegette az anyjának is.

Mit szoktatok játszani? Indiánosat? Partizánok vagytok? Vagy valami ilyesmi?, bizonytalanzkodott a férfi.

Nem szoktunk játszani.

De hát barátok, nem?! Nem csak a tanulás van. Az... önképzés. Szórakozni is kell. Szórakozni, mondta még egyszer a férfi.

A gyerek hallgatott.

Nem azok? Nem a barátaid?

Azok.

A barátok szoktak játszani. A barátság olyan, mint a szövetség. Vérszerződés. Mi, amikor a Bilinyin építkeztek, akkora homokvárat...

A gyerek megállt, úgy mondta.

Nekem oda kell állni a falhoz. Elöttem egy lépéssel téglasarokkal húznak egy vörös vonalat, a másoknak mögé kell állni, és ha a köpés eltalálja az arcomat...

Jól van, értem, a férfi húzta tovább. Koncentrált, nagyot szívott a cigarettából. Az a három név, amit a gyerek az asszonynak is mondott, Ádám, Dávid és Sajka.

Hatalmas teherautó dübörgött el mellettük, építési törmelékot fújt rájuk a szél, a gyerek a szemét törölgette, a férfi tüszögött. Egy svájci sapkás, lódenkabátos ember fojtottan szidta a sofőr anyját, aki szerinte bűdös volt, édes és kurva is. Egy fiatalasszony fogta a haját, sírni kezdett, az új frizuráját kaphatta telibe a sittes por. Vékony lábszárára régi újságot fújt a légörvény. A nő kapkodva akarta lefejtetni a nagy lapokat, nem sikerült. A fiú most sem nevetett. A férfi sietősebbre vette, eldobta a csikket.

Annak az Ádámnak az egész családja odamaradt, a gyereket egy nagynéni bújtatta, még szoptatta is egy ismerős lány, nevelőszülei vannak, Tóthék. Sajkának Sopronkőhidán ül az apja, tíz évnél is többet kapott... politikai alapon. Sajkáné most vált, nem egyedül él. Vagyis nem Sajkáné már a Margit. Dávidnak se jött vissza az apja, az új ember, Kolozsi könyvtáros, a férfi néha fölkeresi, olyan könyvet kér tőle, amit egyébként csak engedéllyel lenne szabad kivinni. A gyerekek egyre erősebben szorította a kezét. Az iskola vöröstéglás épülete előtt álltak. Nem akarta elengedni.

A nevelőapja éppen meghozta Ádámot, köszöntek, jó reggelt.

Szia, Sebestyén, mondta Ádám, kedvesen mosolygott, szép, sötéthajú gyerek volt, hatalmas, fekete szemébe belefért az egész világ.

Szia, Ádám, a fiú nem nézett a másokra.

Az apja beleborzolt Ádám fürtös hajába, már be is léptek a nagy, rácsos ajtón. Az üvegen át visszakéklert, hogy megölelik egymást.

A fiú lecövekelt. Nem engedte el a férfi kezét.

Be kell menned.

Nem fogok.

Nem lesz semmi baj.

De lesz, a fiú még mindig nem engedte el a kezét.

A férfi izzadt. Letörölte a homlokát, jövök érted. Négyre itt vagyok.

Nem szeretsz, nem szeretsz!

Hagyd már ezt abba, kérlek szépen.

A szorítás nem enyhült. Húzta a gyereket az ajtó felé, az a betonlépcsőben támasztotta ki a lábát. Ívben feszült meg a kis, puha test. Alá kellett nyúlni, úgy emelni, valami nagyot reccsent, és a férfi tudta, elszakadt az új kabátja. A gyerek vadul kapaszkodott belé, az arcába sikított.

Pont nekem miért nem lehet másvalaki az apám?!

A nagykilincs után tapogatva kifordult nyakkal nézett volna a vállára, hol feslett meg a szövet. Ahogy mozdult a feje, megpillantotta Ádám apját. Mint aki kevesebbet lát, mint szeretne, Tóth a bejárati ajtó üvegéhez egészen közel hajolva bámulta őket.